

चीनच्या विस्तारवादी धोरणाला आळा घालण्यासाठी समुद्रामध्ये भारताची सामरिक आघाडी

अमेरिकेचे सर्वात ताकदवान दोन एअरग्राफ्ट कॅरिअर भारताच्या दक्षिण टोकापासून दक्षिण चीन समुद्राच्या दिशेने जात होते. या एअरग्राफ्ट कॅरिअर या जगातल्या सर्वात शक्तीमान नौका आहेत. त्यांच्यावर न्युक्लिअर प्रोपेलशनचा(अणुशक्तीचा) वापर केला जातो.अमेरिकेचे शक्तीशाली विमानावाहू युद्धनौका यूएसएस निमित्जने अंदमान-निकोबारच्या समुद्रात भारतीय नौदलाच्या युद्धनौकांसोबत कवायती केल्या. भारतीय आणि अमेरिकन नौदलाचा हा सराव दादागिरी करणाऱ्या चीनसाठी एक मोठा इशारा आहे.

भारतीय आणि अमेरिकन नौदल मालाबार आणि अन्य युद्ध सरावाच्या निमित्ताने या आधी एकत्र येत असत. आता निमित्ज सरावात सहभागी झाली. अण्वस्त्र सज्ज यूएसएस निमित्ज सोबत अन्य युद्धनौका होत्या. मालाक्का स्ट्रेटमधून त्यांनी हिंदी महासागरात प्रवेश केला. यूएसएस निमित्ज आणि यूएसएस रोनाल्ड रेगन या दोन युद्धजहाजांची दक्षिण चीन सागरातील तैनातीची प्रक्रिया माग च्या महिन्यात पूर्ण झाली आहे. हा एअरग्राफ्ट कॅरिअरचा ताफा ज्यावेळेला जातो त्याच्याबरोबर नेव्हीची इतर अनेक जहाजे असतात. यांचे लक्ष आहे दक्षिण चीन समुद्र. दक्षिण चीन सागरातील मित्र राष्ट्रांच्या मदतीसाठी आणि चीनच्या विस्तारवादी धोरणाला आळा घालण्यासाठी अमेरिकेने यूएसएस निमित्ज आणि यूएसएस रोनाल्ड रेगन या दोन्ही युद्धनौका दक्षिण चीन सागरात तैनात केल्या आहेत.अमेरिकेकडे यूएसएस निमित्ज प्रकारातील १० जहाजे आहेत. प्रत्येक जहाजाचे वजन १ लाख टनच्या घरात असून ८० ते ९० फायटर विमाने एकावेळी जहाजावर तैनात असतात. अमेरिकेने ही जहाजे जगभरात तैनात केली आहेत.

भारताकडून अनेक घटकांचा/राष्ट्रीय ताकदीचा वापर

चीनने लडाखमध्ये केलेले अतिक्रमण आणि तेथे भारतीय सैन्याने केलेली कारवाई नेहमीच प्रकाशझोतात राहिलेली आहे. परंतु आता भारताने आक्रमक चीनचे आव्हान परतवण्याकरिता इतर अनेक घटकांचा/राष्ट्रीय ताकदीचा वापर करण्याचे ठरवले आहे. त्यादृष्टीने महत्त्वाची अनेक पाऊले उचलली आहेत.

समुद्राच्या कायद्याप्रमाणे ज्या देशाला समुद्र किनारा असतो त्यापासून 12 नॉटिकल माईलचा समुद्र हा त्या राष्ट्राचे टेरिटोरियल वॉटर(त्या देशाचा समुद्र) समजले जाते. ज्यामध्ये त्या राष्ट्रांचे कायदे लागू होतात. किनार्यापासून 200 नॉटिकल माईलचा समुद्राला एक्सक्लूजीव इकॉनॉमिक झोन असे म्हटले जाते. ज्यामध्ये समुद्रात मिळणारे मासे, गॅस किंवा कुठलेही इतर पदार्थ त्या देशाचे असतात. मात्र इतर राष्ट्रांना तेथून व्यापारी जहाजे घेवून जायला परवानगी असते. यापुढील समुद्र किनार्यापासून 350 किमीटरचा समुद्र एक्सटेन्डेड एक्सक्लूजीव इकॉनॉमिक झोन असे म्हटले जाते. तिथे सुद्धा त्या देशाला अनेक अधिकार असतात. मात्र बाकी देशांना मुक्त समुद्र प्रवासाला येथे परवानगी आहे. त्यापुढील समुद्र हा सगळ्या जगाचा मानला जातो.

याप्रमाणे चीनची समुद्र सीमा त्यांच्या किनार्यापासून 12 नॉटिकल माईल, 200 नॉटिकल माईल किंवा 350 नॉटिकल माईलवर संपायला पाहिजे. मात्र तसे नाही. चीन म्हणते संपूर्ण दक्षिण चीन समुद्र हा आमचा आहे. यामुळे व्हिएतनाम, लाओस, इंडोनेशिया, फिलीपीन, जपान आणि कोरिया यांच्या समुद्र सीमांचे काय? चीन म्हणते संपूर्ण समुद्र आमचा ,त्यांचा नाही. अशा प्रकारे त्यांची दादागिरी सुरु आहे. दुदैवाने साऊथ ईस्ट आशियाई देशांकडे पुरेशी सैनिकी ताकद नसल्यामुळे त्या राष्ट्रांना जरी राग आला असला तरी ते चीन विरुद्ध सैनिकी कारवाई करण्याकरिता असमर्थ आहेत. म्हणूनच त्यांना मदत करण्याकरिता आता अमेरिका आपले युरोपमधील सैन्य शिफ्ट करून त्यांना आता साऊथ ईस्ट आशियाई देशांकडे आणत आहे. त्यामध्ये दोन एअरग्राफ्ट कॅरिअरला त्यांच्या ताफ्याबरोबर दक्षिण चीन समुद्राकडे पाठवण्यात आली आहेत.

लष्करी ताकदीचा वापर मल्लाका समुद्रधुनीवर

जगातील सर्वात प्रचंड असे हे लष्करी सामर्थ्य मानले जाते. या एअरग्राफ्टच्या कॅरिअर ग्रुपना भारताच्या दक्षिणी समुद्रापासून तर मल्लाका स्ट्रेटपर्यंत(सामुद्रधुनी) भारताच्या नौदलांच्या जहाजांनी सोबत दिली आणि त्यांच्याबरोबर एकत्र युद्ध अभ्यास सुद्धा केला.याला पासेक्स युद्ध सराव नाव दिले होते. लक्षात असावे की भारताच्या या दक्षिण टोकावर असलेल्या समुद्री महामार्गांना ज्याला सीलाईन्स ऑफ

कम्युनिकेशन असे म्हटले जाते, त्यामधून चीनचा 70 टक्के व्यापार होतो. आणि मल्लाका सामुद्रधुनी ही एक अशी जागा आहे की जिथे आपण चीनच्या विरुद्ध आक्रमक कारवाया करून हा व्यापार थांबवू शकतो. एवढेच नव्हे तर अंदमान निकोबारचे शेवटचे टोक म्हणजे ग्रेट निकोबार आयलन्ड हे फक्त 150 नॉटिकल माईल मल्लाका समुद्रधुनी पासून आहे. तिथे भारताच्या नौदलाचे मोठे केंद्र आहे. हवाईदलाची जग्वार विमाने इथे तैनात करण्यात आलेली आहेत. भारतीय सैन्याची सुद्धा येथे पुष्कळ ताकद आहे. यामुळे भारतीय लष्करी ताकदीचा वापर मल्लाका समुद्रधुनीच्या मुखावर केला जावू शकतो.

एक्सरसाईज मलबार मधे ऑस्ट्रेलियाचा सहभाग

म्हणजे भारत आता चीनच्या विरुद्ध समुद्रामध्ये इतर देशांच्या मदतीने एक नवीन आघाडी उघडत आहे. आपली लष्करी ताकद दाखवण्याकरिता पाच दिवस अंदमान समुद्रामध्ये भारताने युद्ध सराव केला. याशिवाय या महिन्यामध्ये एक्सरसाईज मलबार हा एक नवीन युद्ध अभ्यास सुरु होणार आहे. ज्यामध्ये भारत, जपान आणि अमेरिका भाग घेतात. 2015 पासून भारत आणि अमेरिकेसह जपानदेखील या व्यायामात नियमित सहभाग घेत आहे. बंगालच्या उपसागरात चेन्नईच्या किनाऱ्याजवळचा हा सर्वात मोठा व्यायाम आहे. या व्यायामादरम्यान सुमारे 20 फ्लाईंग जहाजे आणि डझनभर लढाऊ विमान आकाशात फिरतात. यावेळेला यात ऑस्ट्रेलिया सुद्धा यात भाग घेणार आहे. तसे म्हटले तर मलबार एक्सरसाईज ही प्रत्येक वर्षी होत असते. परंतु आतापर्यंत चीनला राग येईल म्हणून याचे स्वरूप हे लहान ठेवले जायचे. आपण ते म्हणतील ते ऐकायचे. यावेळेला भारताने सांगितले की आम्हा ऑस्ट्रेलियाला बोलवायचे आहे. चीनने आपल्या सरकारला सांगितले की हे आम्हाला आवडणार नाही. आता तसे होणार नाही. चीनच्या रागाची परवा न करता आता आपण ऑस्ट्रेलिया आणि इतर देशांना सुद्धा या युद्ध अभ्यासामध्ये येऊ देत आहोत.

एक्सरसाईज मीलानमधे 15 देशांच्या नौदलाबरोबर युद्ध अभ्यास

या शिवाय भारत अंदमान बेटावर दरवर्षी एक्सरसाईज मीलान नावाचा 15 देशांच्या नौदलाबरोबर युद्ध अभ्यास करतो. अंदमान-निकोबारमध्ये होणाऱ्या

कवायतींमध्ये भारतीय नौदलाच्या युद्धनौका, डिस्ट्रॉयर, फ्रिगेटस, टेहळणी नौका आणि पाणबुड्या सहभागी होणार आहेत. अंदमान-निकोबार कमांड आणि विशाखापट्टणम येथील पूर्व नौदल कमांडची जहाजे, फायटर विमाने या कवायतींमध्ये सहभागी होतील. अंदमान-निकोबार देशातील एकमेव थिएटर कमांड आहे, जिथे लष्कर, नौदल, हवाई दल आणि तटरक्षक दल एका ऑपरेशनल कमांडरच्या अंतर्गत येते. मागच्या महिन्यात मालाक्का स्ट्रेट जवळ भारत आणि जपानच्या युद्धजहाजांनी एकत्र सराव केला होता. भारत आणि अमेरिकेत होणाऱ्या मालाबार कवायतींमध्ये २०१५ पासून जपान सहभागी होत आला आहे. अनेक देश घाबरून त्या युद्ध अभ्यासाला येत नव्हते. कारण त्यांना चीनची मोठी भिती होती. आता यांची संख्या वाढते आहे. ज्यामध्ये चीनचे शत्रु असलेल्या इतर देशांच्या नौदलांची ताकद वापरून एकत्रितरित्या चीनला आपण विरोध करण्याचा प्रयत्न करत आहोत.

क्वॉडीलॅटरल सामरिक सहकार्य

आता आपण चीनच्या विरुद्ध सामरिक लेव्हलला स्वतःच्या मित्रांची एक फळी निर्माण करतो आहे. एक नविन महत्वाचे सहकार्य म्हणजे क्वॉडीलॅटरल सामरिक सहकार्य. इतके वर्षे क्वॉडीलॅटरल सामरिक सहकार्याविषयी फक्त बोलण्यात आले, परंतु त्यावर कार्यवाही करण्याविषयी भारत अतिशय घाबरत होता. आता आपण ही भिती मागे सारली आहे. आणि चीनला उघडपणे सांगतो आहे की तुम्ही जर आक्रमक दादागिरी लडाखमध्ये करणार असाल तर आम्ही सुद्धा तुमच्या विरुद्ध वेगवेगळ्या स्तरावर वेगवेगळ्या प्रकारच्या लढाया करू शकतो. परंतु चीनला स्वतःच्या आर्थिक शक्तीविषयी आणि सैनिकी शक्तीविषयी एवढी घमेंड आहे की ते या केवळ एका कारवाईमुळे घाबरतील असे नाही. भारताला चीनविरुद्ध इतर देशांचे सहकार्य घेवून चीन विरुद्ध वेगवेगळ्या स्तरावर हायब्रीड वॉर हे सुरु करायला पाहिजेत. ज्यामुळे पुढच्या काही वर्षांमध्ये चीनची आक्रमकता कमी करण्यामध्ये आपल्याला यश मिळू शकेल.

